

بررسی تأثیر ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی دهم بر عملکرد آموزشی دبیران

*علیرضا ثواب کار^۱، لطف الله مهدوی^۲، فائزه قدوسی^۳

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۲/۲۷ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۵/۲۰

صفحه ۵۷ تا ۷۰

چکیده:

این پژوهش با هدف بررسی ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی دهم بر عملکرد آموزشی دبیران زیست‌شناسی انجام شد، روش پژوهش توصیفی پیمایشی است و جامعه آماری این تحقیق تمام دبیران زیست‌شناسی استان خوزستان به تعداد ۳۹۵ نفر است، که نمونه‌ای به حجم ۱۸۶ نفر از میان آنان از طریق جدول مورگان و بطور تصادفی انتخاب شده است. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته است که پس از تایید روایی و پایایی در اختیار نمونه آماری قرار گرفته است و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. نتایج از طریق روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی نشان داد که از دیدگاه دبیران زیست‌شناسی پایه دهم، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی در بهبود مدیریت کلاسی، بهبود روش تدریس، بهبود نواندیشی، نوآوری در تدریس و افزایش توانایی دبیران در ارزشیابی مناسب از درس زیست‌شناسی تأثیر دارد. شناخت شیوه‌های گسترش نوآوری، نواندیشی و نوجویی در ایجاد فرهنگ تغییر یادگیری، نقش اثربخشی را در دبیران زیست‌شناسی نسبت به ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی دهم ایفا کرده است.

واژه‌های کلیدی: کتاب زیست‌شناسی دهم، عملکرد آموزشی، روش تدریس، مدیریت تدریس.

۱. * دبیر زیست‌شناسی، آموزش و پرورش دزفول، خوزستان، ایران. gmail.com@mohammadsavabkar

۲. استادیار، گروه زیست‌شناسی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۳. دکتری برنامه ریزی درسی

مقدمه

یادگرفتن و یادگیری کلید بالابردن کیفیت منابع انسانی است. این کلید وقتی به کار می‌آید که آموزش، مجموعه‌ای از فرایندها تلقی شود. فرایندهایی که نه تنها مهارت‌های حرفه‌ای را شکل می‌دهند، بلکه فرد را قادر می‌سازند تا استعدادهای بالقوه خویش را برای مشارکت هوشمندانه و پذیرش مسؤولیت و احترام به بشریت شکوفا کند.

برخلاف گذشته آموزش و پرورش امروز و آینده به معنای فرایند دائمی یادگیری توسط هر انسان و هر جامعه است. یکی از اهداف تازه آموزش و پرورش یادگیری تغییر است. کسب دانش، پرورش هوش، استعداد، شناخت خود و آگاهی از موهبت‌ها و استعدادهای خویش، به کار انداختن قوای ذهنی خلاق و پر تخیل، غلبه بر انگیزه‌های نامطلوب و ویرانگر، ایفای نقش مسئولانه و... از جمله هدف‌های آموزش و پرورش نوین است.

شورای عالی انقلاب فرهنگی پس از سال‌ها تلاش، سرانجام در آذرماه ۱۳۹۰ از سند ملی تحول در آموزش و پرورش رونمایی کرد. سندی که هدف آن ایجاد تعلیم و تربیتی است که، تحقق‌بخش حیات طیبه، جامعه‌ی عدل جهانی و تمدن اسلامی ایرانی باشد. سند تحول برای رسیدن به این منظور، مانند نقشه‌ی راهی، نحوه‌ی طی مسیر، منابع، امکانات لازم و نحوه‌ی تقسیم کار در سطح ملی و الزامات در این مسیر را به‌صورت شفاف و دقیق مشخص کرده است تا بتواند موجب تحول در نظام آموزش و پرورش و مقابله با چالش‌های موجود در آن شود. از آنجا که در اجرای هر طرح آموزشی، معلم مهم‌ترین عنصر است، در سند تحول نیز به نقش انکارناپذیر معلم در دستیابی به اهداف تعلیم و تربیت توجه ویژه‌ای شده است (سند ملی تحول، ۱۳۹۰).

بر این اساس اگر معلم بتواند همگام با تحولات آموزش و پرورش، دانش و مهارت خود را ارتقاء بخشد، ضمن رشد و بالندگی دانش‌آموزان و ترسیم آینده‌ای پویا و سالم برای آنان، در جهت تحقق اهداف آموزش و پرورش نیز به‌درستی عمل کرده است. یکی از این اقدامات برای ارتقاء دانش و مهارت معلمین، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزش‌یابی برنامه‌های آموزش ضمن خدمت است. آموزش‌های ضمن خدمت از لحاظ سازمانی به آن نوع آموزش اطلاق می‌شود که عموماً پس از استخدام فرد در سازمان صورت می‌پذیرد. مسؤولیت توانمندسازی کارکنان در درجه‌ی اول متوجه مسؤولان آموزش هر سازمانی است که از طریق برنامه‌ریزی، اجرا و ارزش‌یابی انواع آموزش‌های ضمن خدمت می‌توانند سازمان را با شتاب به‌سوی توسعه و تغییر سوق دهند. تعلیم و تربیت، کوششی هدفمند و مبتنی بر داشتن راهبرد مؤثر در تأمل بین یادگیرنده، یاد

دهنده و هدایت یادگیری است.

در نظام آموزشی کشور، عمدتاً کتب درسی به‌عنوان یکی از عناصر مهم و کلیدی در آموزش است که وارد عرصه‌ی اجرا شده و لذا، تنها مرجع ارزشیابی از آموخته‌های فراگیران به شمار می‌رود؛ بنابراین این تنها بودن معیار ارزیابی، خود به‌عنوان یکی از مسائل جدی نظام برنامه‌ریزی آموزشی متمرکز، قابل تأمل و مطالعه‌ی معیارهای تناسب اهداف برنامه‌ی درسی با محتوای کتاب‌ها، از وظایف برنامه‌ریزان درسی محسوب می‌شود. عمده‌ی مطالب و مفاهیم موردنیاز کودک در یادگیری و آموزش رسمی به‌صورت مطالب نوشتاری و تصویری در کتاب گنجانده شده و به تبع آن دیگر فعالیت‌ها و کارهای معلم سمت‌وسو می‌یابد.

به نظر می‌رسد لازمه‌ی یادگیری فعال، پویا و خلاق، دگرگونی در روش‌ها و نگرش‌ها و راهبردهای آموزشی در کلاس درس و کتاب است. برای نیل به این هدف باید توانمندی‌های معلمان در زمینه‌ی تدریس و مدیریت کلاسی با آموزش‌های مناسب و باکیفیت تقویت شود تا معلمانی با فرهنگ یادگیری تغییر به کلاس درس روانه شوند.

روش‌های تدریس معمولی که مشخصه اصلی آن اقتدار معلم و معلم محور بودن و نیز باور بر این اصل است که معلم عامل اصلی انتقال دانش به دانش‌آموزانی است که آماده پذیرش آن هستند، امروزه دیگر برای آموزش‌های همگانی کارآمد مفید نیستند (شعاری‌نژاد، ۱۳۸۵).

ضرورت و اهداف تحقیق

هرساله شاهد تغییرات در کتاب‌های درسی هستیم اما اغلب آن‌ها مفاهیم گویایی برای دانش‌آموزان ندارند، آن‌ها را نقاد و تحلیل‌گر بار نمی‌آورند، کاربردی نیستند و اصولاً کارهای علمی آزمایشگاهی و تحقیقاتی جایگاه بسیار اندک در موضوعات درسی دارد.

یکی از معضلاتی که امروزه دامن‌گیر آموزش و پرورش بوده این است که اغلب برنامه‌ها و تصمیمات اتخاذشده با تغییر مدیران دستخوش تغییر و تحول می‌شود و از آنجایی که جهان امروز به انفجار دانش و اطلاعات روز رسیده و با توجه به اینکه در قرن ۲۱ زندگی می‌کنیم و با دنیایی مدرن کامپیوتر، ماهواره، اینترنت روبرو هستیم اما متأسفانه تنها ابزار آموزشی ما در بسیاری از مدارس (کتاب و تخته) می‌باشد و هنوز سیستم آموزشی ما نتوانسته با دنیایی تکنولوژی وفق پیدا کند و از طرف دیگر توجه و نگاه کلی به کمیت‌ها در آموزش و پرورش آن‌قدر به حاشیه‌های سرگرم‌کننده از قبیل نوسازی و تجهیز مدارس، معیشت، مسکن، حقوق معلمان و به‌طور خلاصه خود را درگیر مسائل کمی کرده است که از پرداختن به مسئله اصلی یعنی مجریان تحولات جدید و افرادی که فرهنگ یادگیری تغییر را در فراگیران ایجاد می‌کنند نادیده گرفته شده‌اند و این معلمان کتاب جدید را با همان، شیوه‌ی سنتی تدریس می‌کنند و این مسئله مهم مطرح می‌شود که:

آیا ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی دهم، باعث شده است که دبیران زیست‌شناسی بتوانند

عملکرد آموزشی خود را بهبود بخشند؟
در حقیقت پژوهش حاضر در پی آنست که ارتباط بین ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی و عملکرد آموزشی دبیران دهم را مشخص کند.

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود مدیریت کلاسی می‌شود.
- ۲- از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود در روش تدریس می‌شود.
- ۳- از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود در نوآوری و نواندیشی در تدریس می‌شود.
- ۴- از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود توانایی دبیران در ارزشیابی مناسب از درس می‌شود.

روش پژوهش

این تحقیق کاربردی و به روش توصیفی از نوع پیمایشی است که متداول‌ترین روش در تحقیقات کمی است. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته است که در چهار حیطه بهبود مدیریت کلاسی، بهبود روش تدریس، نواندیشی و نوآوری در تدریس و چگونگی ارزشیابی، طراحی شده است.

تعیین روایی و پایایی ابزار پژوهش

روایی پرسشنامه و مقدار همسانی درونی بین سؤالات به‌وسیله همبستگی پیرسون برابر $0/554 = r$ منظور شد و برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. ابتدا بر روی ۳۰ نفر از افراد جامعه پرسشنامه‌ها توزیع گردید و برابر $0/899$ ، محاسبه شد و چون از مقدار $0/7$ بیشتر است پس می‌توان ادامه تحقیق را با نمونه بیشتری از جامعه با نتایج لازم مطلوب دانست.

جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه

نمونه‌ی آماری این تحقیق شامل کلیه دبیران زیست‌شناسی دوره‌ی دوم شاغل به تدریس در آموزش و پرورش استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ در ۷۶۵ دبیرستان روزانه به تعداد ۳۹۵ نفر می‌باشند. حجم نمونه‌ی آماری این پژوهش ۱۸۶ نفر از دبیران زیست‌شناسی

استان خوزستان که با کمک جدول مورگان بدست آمد و برای انتخاب نمونه آماری این تحقیق از روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای استفاده شده است.

نتایج

یافته‌های توصیفی فرضیه اول

از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود مدیریت کلاسی می‌شود. توزیع و درصد فراوانی نظرات دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، در مورد اینکه ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود مدیریت کلاسی می‌شود در جدول ۱ خلاصه شده است. در دانشگاه فرهنگیان کسی که آموزش زیست‌شناسی می‌خواند باید بتواند زیست‌شناسی را تدریس کند اما در سایر دانشگاه‌ها ممکن است فرد، تنها به دلیل داشتن علاقه، زیست‌شناسی بخواند.»

جدول (۱): توزیع و درصد فراوانی نظرات دبیران زیست‌شناسی در مورد بهبود مدیریت کلاسی با ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم

درصد فراوانی	فراوانی مطلق		
۱۰/۲	۱۹	کم	بهبود مدیریت کلاسی
۲۵/۸	۴۸	متوسط	
۶۴	۱۱۹	زیاد	
۱۰۰	۱۸۶	جمع کل	

همان‌طوری که در جدول بالا ملاحظه می‌شود از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود مدیریت کلاسی می‌شود در حد زیاد بیشترین فراوانی (۱۱۹ نفر) برابر ۶۴/۰ درصد، ساختار جدید کتاب زیست در بهبود مدیریت کلاسی دبیران دهم در حد کم کمترین فراوانی (۱۹ نفر) برابر ۱۰/۲ درصد نمونه را به خود اختصاص داده است.

یافته‌ها استنباطی فرضیه اول

برای بررسی این فرضیه پژوهش که از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود مدیریت کلاسی می‌شود، از آزمون t تک گروهی، استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۲ آمده است:

جدول (۲): آزمون t تک گروهی برای بررسی سؤال اول پژوهش

نتیجه آزمون	سطح خطا	سطح معناداری	t	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین واقعی	میانگین نظری	
رد H_0	۰/۰۵	۰/۰۰۱	۱۳/۶۵**	۱۸۵	۰/۵۷	۳/۵۷	۳	بهبود مدیریت کلاسی

** معناداری در سطح ۰/۰۱ * معناداری در سطح ۰/۰۵

با توجه به جدول فوق و با تأکید بر میزان t به دست آمده (۱۳/۶۵) که در سطح خطای ۰/۰۵ معنی دار است، می‌توان چنین عنوان کرد که بین میانگین واقعی (۳/۵۷) (این میانگین از تقسیم جمع کل نمرات سؤالات بر تعداد سؤالات به دست آمده است) و میانگین نظری طیف (۳) (این میانگین از جمع کل رتبه‌های گزینه‌های طیف (۵، ۴، ۳، ۲، ۱) تقسیم بر تعداد آن‌ها (۵) به دست آمده است) تفاوت معناداری وجود دارد.

از آنجایی که میانگین واقعی به دست آمده بیشتر از میانگین نظری طیف است می‌توان با اطمینان ۹۵٪ به این نتیجه رسید که از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود مدیریت کلاسی می‌شود.

یافته‌های توصیفی آزمون فرضیه دوم

از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود در روش تدریس می‌شود. توزیع و درصد فراوانی نظرات دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، در مورد اینکه ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود در روش تدریس می‌شود در جدول ۳ خلاصه شده است:

جدول (۳): توزیع و درصد فراوانی نظرات دبیران زیست‌شناسی در مورد بهبود روش تدریس با ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم

درصد فراوانی	فراوانی مطلق		
۹/۱	۱۷	کم	بهبود مدیریت کلاسی
۲۲/۶	۴۲	متوسط	
۶۸/۳	۱۲۷	زیاد	
۱۰۰	۱۸۶	جمع کل	

همان‌طوری که در جدول بالا ملاحظه می‌شود از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود در روش تدریس می‌شود در حد زیاد بیشترین فراوانی (۱۲۷ نفر) برابر ۶۸/۳ درصد، ساختار جدید کتاب زیست در بهبود روش تدریس دبیران در حد کم کمترین فراوانی (۱۷ نفر) برابر ۹/۱ درصد نمونه را به خود اختصاص داده است.

یافته‌های استنباطی فرضیه دوم پژوهش

برای بررسی این فرضیه پژوهش که از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود در روش تدریس می‌شود. از آزمون t تک گروهی، استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۴ آمده است:

جدول (۴): آزمون t تک گروهی برای بررسی سؤال دوم پژوهش

نتیجه آزمون	سطح خطا	سطح معناداری	t	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین واقعی	میانگین نظری	
رد H_0	۰/۰۵	۰/۰۰۱	۱۵/۶۶***	۱۸۵	۰/۶۷	۳/۷۷	۳	بهبود مدیریت کلاسی

با توجه به جدول فوق و با تأکید بر میزان t به‌دست آمده (۱۵/۶۶) که در سطح خطای ۰/۰۵ معنی‌دار است، می‌توان چنین عنوان کرد که بین میانگین واقعی (۳/۷۷) (این میانگین از تقسیم جمع کل نمرات سؤالات بر تعداد سؤالات به‌دست آمده است) و میانگین نظری طیف (۳) (این میانگین از جمع کل رتبه‌های گزینه‌های طیف (۵، ۴، ۳، ۲، ۱) تقسیم‌بر تعداد آن‌ها (۵) به‌دست آمده است) تفاوت معناداری وجود دارد.

از آنجایی که میانگین واقعی به‌دست آمده بیشتر از میانگین نظری طیف است می‌توان با اطمینان ۹۵٪ به این نتیجه رسید که از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود در روش تدریس می‌شود.

یافته‌های توصیفی آزمون فرضیه سوم

از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود نوآرشی و نوآوری در تدریس می‌شود.

توزیع و درصد فراوانی نظرات دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، در مورد اینکه ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود در روش تدریس می‌شود در جدول ۵ خلاصه شده است:

جدول (۵): توزیع و درصد فراوانی نظرات دبیران زیست‌شناسی در مورد بهبود نواندیشی و نوآوری در تدریس با ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم

درصد فراوانی	فراوانی مطلق		بهبود مدیریت کلاسی
۱۵/۱	۲۸	کم	
۳۴/۵	۶۴	متوسط	
۵۰/۵	۹۴	زیاد	
۱۰۰	۱۸۶	جمع کل	

همان‌طوری که در جدول بالا ملاحظه می‌شود از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود نواندیشی و نوآوری در تدریس می‌شود در حد زیاد بیشترین فراوانی (۹۴ نفر) برابر ۵۰/۵ درصد، از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود نواندیشی و نوآوری در تدریس می‌شود در حد کم کمترین فراوانی (۲۸ نفر) برابر ۱۵/۱ درصد نمونه را به خود اختصاص داده است.

یافته‌های استنباطی فرضیه سوم

برای بررسی این فرضیه پژوهش که از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود نواندیشی و نوآوری در تدریس می‌شود، از آزمون t تک گروهی، استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۶ آمده است:

جدول (۶): آزمون t تک گروهی برای بررسی سؤال سوم پژوهش

نتیجه آزمون	سطح خطا	سطح معناداری	t	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین واقعی	میانگین نظری	
رد H_0	۰/۰۵	۰/۰۰۱	۱۰/۰۱**	۱۸۵	۰/۶۳	۳/۴۶	۳	بهبود مدیریت کلاسی

** معناداری در سطح ۰/۰۱ * معناداری در سطح ۰/۰۵

با توجه به جدول فوق و با تأکید بر میزان t به‌دست‌آمده (۱۰/۰۱) که در سطح خطای ۰/۰۵ معنی‌دار است، می‌توان چنین عنوان کرد که بین میانگین واقعی (۳/۴۶) (این میانگین از تقسیم جمع کل نمرات سؤالات بر تعداد سؤالات به‌دست آمده است) و میانگین نظری طیف (۳) (این میانگین از جمع کل رتبه‌های گزینه‌های طیف (۵، ۲، ۳، ۴، ۱) تقسیم بر تعداد آن‌ها (۵) به‌دست آمده است) تفاوت معناداری وجود دارد.

از آنجایی که میانگین واقعی به‌دست آمده بیشتر از میانگین نظری طیف است می‌توان با اطمینان ۹۵٪ به این نتیجه رسید که از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود نواندیشی و نوآوری در تدریس می‌شود.

یافته‌های توصیفی آزمون فرضیه چهارم

از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود توانایی دبیران در ارزشیابی مناسب از درس می‌شود.

توزیع و درصد فراوانی نظرات دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، در مورد اینکه ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود در روش تدریس می‌شود در جدول ۷ خلاصه شده است:

جدول (۷): توزیع و درصد فراوانی نظرات دبیران زیست‌شناسی در مورد بهبود توانایی دبیران در ارزشیابی مناسب ا درس با ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم

درصد فراوانی	فراوانی مطلق		بهبود مدیریت کلاسی
۸/۱	۱۵	کم	
۳۲/۳	۶۰	متوسط	
۵۹/۷	۱۱۱	زیاد	
۱۰۰	۱۸۶	جمع کل	

همان‌طوری که در جدول بالا ملاحظه می‌شود از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود توانایی دبیران در ارزشیابی مناسب از درس می‌شود در حد زیاد بیشترین فراوانی (۱۱۱ نفر)

برابر ۵۹/۷ درصد، از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود توانایی دبیران در ارزشیابی مناسب از درس می‌شود در حد کم‌کمترین فراوانی (۱۵ نفر) برابر ۸/۱ درصد نمونه را به خود اختصاص داده است.

یافته‌های استنباطی آزمون فرضیه چهارم

برای بررسی این فرضیه پژوهش که از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود توانایی دبیران در ارزشیابی مناسب از درس می‌شود، از آزمون t تک گروهی، استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۶ آمده است:

جدول (۸): آزمون t تک گروهی برای بررسی سؤال چهارم پژوهش

نتیجه آزمون	سطح خطا	سطح معناداری	t	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین واقعی	میانگین نظری	
H ₀ رد	۰/۰۵	۰/۰۰۱	۱۰/۶۶**	۱۸۵	۰/۶۷	۳/۵۳	۳	بهبود مدیریت کلاسی

** معناداری در سطح ۰/۰۱ * معناداری در سطح ۰/۰۵

با توجه به جدول فوق و با تأکید بر میزان t به‌دست آمده (۱۰/۶۶) که در سطح خطای ۰/۰۵ معنی‌دار است، می‌توان چنین عنوان کرد که بین میانگین واقعی (۳/۵۳) (این میانگین از تقسیم جمع کل نمرات سؤالات بر تعداد سؤالات به‌دست آمده است) و میانگین نظری طیف (۳) (این میانگین از جمع کل رتبه‌های گزینه‌های طیف (۵، ۲، ۳، ۴، ۱) تقسیم بر تعداد آن‌ها (۵) به‌دست آمده است) تفاوت معناداری وجود دارد.

از آنجایی که میانگین واقعی به‌دست آمده بیشتر از میانگین نظری طیف است می‌توان با اطمینان ۹۵٪ به این نتیجه رسید که از نظر دبیران زیست‌شناسی پایه دهم استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم باعث بهبود توانایی دبیران در ارزشیابی مناسب از درس می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

همانگونه که در بخش یافته‌ها مشاهده شد، یافته‌های این پژوهش نشان داد که ساختار جدید کتاب زیست‌شناسی پایه دهم در سال تحصیلی ۹۵-۹۶، بر عملکرد آموزشی دبیران استان خوزستان تأثیر مثبت داشته است. که این نتایج با نتایج حقانی (۱۳۸۹)، باقری (۱۳۸۵)،

Osamwonyi و Laschinger و finegan ۲۰۱۶، در افزایش توانمندسازی معلمان با روش‌های مختلف هم‌سو می‌باشد. حقانی و همکاران (۱۳۸۹) در تحقیقی دربارهٔ مهارت‌های تفکر انتقادی و ارتباط آن با هوش هیجانی به این نتیجه رسیدند که با توجه به هدف اساسی تعلیم و تربیت که پرورش افراد متفکر، اهل استدلال عقلانی و دارای روح جست و جوگری است، توجه به عوامل تأثیرگذار در رسیدن به هدف ذکر شده، ضرورت می‌یابد.

همچنین این نتایج با نتایج چوی ۲۰۱۰ که سهم بسزای دوره‌های ضمن خدمت معلمان با ارائه منابع مفید و نحوه‌ی استفاده از آن‌ها در تغییر ساختار دانشی معلمان و تأثیر در استفاده از شیوه‌های مفید تدریس و نیز ارتقای اعتماد به نفس آن‌ها در تدریس را گزارش کرده‌اند، هم‌سوئی نشان داد. و با تحقیقات اورنگی و همکاران ۱۳۹۰ مبنی بر عدم تأثیر دوره‌های ضمن خدمت بر عملکرد حرفه‌ای معلمان در تدریس کلاسی، کلاس داری، ارزشیابی کلاسی و وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان، مغایرت نشان داد.

نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج پژوهش بایرامی، ۱۳۷۳ در پژوهشی با موضوع بررسی تأثیر آموزش در دوره‌های ضمن خدمت کتاب‌های جدیدالتالیف بر کارایی شغلی معلمان در استان اردبیل نشان داد که کارایی معلمان دوره دیده در مقایسه با معلمانی که در این دوره‌ها شرکت نکرده‌اند از نظر تازه‌های روش‌های تدریس و فن معلمی تقویت یافته است.

در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت عامل ارتقاء سطح کیفی برنامه‌ها جدید بودن مطالب کتاب‌های درسی است و در کتاب زیست‌شناسی هم مطالب و هم تصاویر نسبت به گذشته جامع‌تر و گسترده‌تر شده و باعث ایجاد انگیزه برای پیدا کردن شیوه‌های نو برای درک مطالب شده است. از اینرو با توجه به چشم‌اندازهای آینده آموزش و پرورش در پنجساله چهارم توسعه، به کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدارس و تحول در فرایند آموزش و تحصیل را می‌توان به عنوان مهم‌ترین حلقه و پایه توسعه ملی در نظر گرفت.

از طرف دیگر نظریه‌های یادگیری در واقع اصول کلیت یافته‌ای هستند که زمینه‌ی یادگیری و شرایط آن را تبیین می‌کنند. نظریه‌ها ضمن هدایت روش‌های تدریس، معلمان را با سودمندی و کاربردی بودن روش به کار گرفته شده آشنا می‌سازند. البته تاکنون هیچ مکتب یا نظریه‌ی واحدی نتوانسته است تصویر جامع و کاملی از تمامیت یادگیری انسان ارائه دهد. آموزش و پرورش نوین به معنای یادگرفتن در زندگی و از زندگی، و نیز فهمیدن جهان در حال تغییری است که در آن زندگی می‌کنیم.

بهره‌گیری از علوم و فناوری‌های جدید یعنی یاری‌جستن از آنها برای رویارویی با مهمترین چالش‌هایی که در آینده‌گریبان گیر بشریت می‌شوند.

یادگرفتن و یادگیری کلید بالا بردن کیفیت منابع انسانی است. این کلید وقتی به کار می‌آید که آموزش، مجموعه‌ای از فرایندها تلقی شود. فرایندهایی که نه تنها مهارت‌های حرفه‌ای

را شکل می‌دهند، بلکه فرد را قادر می‌سازند تا استعدادهای بالقوه خویش را برای مشارکت هوشمندانه و پذیرش مسؤولیت و احترام به بشریت شکوفا کند.

پیشنهادهات

- پژوهش‌هایی مشابه با این پژوهش در مورد ساختار سایر کتب جدیدالتالیف زیست‌شناسی صورت پذیرد.
- تاثیر ساختار کتاب جدیدالتالیف کتاب دهم را بر مولفه‌های دیگری از توانمندی دبیران مورد بررسی قرار گیرد
- تاثیر ساختار کتاب جدیدالتالیف کتاب دهم بر مولفه‌های یادگیری دانش‌آموزان و نگرش و انگیزش آن‌ها مورد بررسی قرار گیرد.

منبع

- اورنگی، عبدالمجید؛ قلتاش، عباس؛ شهامت، نادر؛ یوسلیانی، غلامعلی. ۱۳۹۰. بررسی تأثیر آموزش‌های ضمن خدمت بر عملکرد حرفه‌ای معلمان شهر شیراز. ۵: ۹۵-۱۱۴.
- باقری، احسانه (۱۳۸۵). راهبردهای آموزش مهارت‌های تفکر انتقادی، ماهنامه رشد آموزش ابتدایی، شماره ۳.
- بایرامی، جعفر، (۱۳۷۲). بررسی تأثیر آموزش‌های ضمن خدمت در رابطه با کارایی شغلی معلمان در استان اردبیل، پایان‌نامه. دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی.
- حقانی، فریبا؛ امینیان، بهاره؛ کمالی، فرحناز؛ جمشیدیان، سپیده. (۱۳۸۹). مهارت‌های تفکر انتقادی و ارتباط آن با هوش هیجانی در دانشجویان پزشکی دوره مقدماتی بالینی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مجله آموزش در علوم پزشکی (ویژه نامه توسعه آموزش). ۱۰(۵): ۹۰۶-۹۱۷.
- شعاری نژاد، علی اکبر. (۱۳۷۹). نقش آموزش و پرورش در فرهنگ عمومی، تهران: انتشارات دانش و فرهنگ.
- سیف، علی اکبر (۱۳۹۱). روان‌شناسی پرورشی نوین، روان‌شناسی یادگیری و آموزش، تهران: انتشارات آگاه.
- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۹۰)، شورای عالی انقلاب فرهنگی
- شعبانی، حسن (۱۳۹۲). روش تدریس پیشرفته (آموزش مهارت‌ها و راهبردهای تفکر) تهران: انتشارات سمت.

- Osamwonyi, E.F. (2016). In-Service Education of Teachers: Overview, Problems and the Way Forward. Journal of Education and Practice.87-83 :(26)7.

- Chiou - hui Choua. (2010). Investigating the effects of incorporating cohhaborative action research Into an in - s, rvce teacher training program. a departmant of english instruction. National Hsinchu Univercity of Education, Taiwan.

-Laschinger, K. S. finegan. J. (2005). Using empowerment to build trust and Respect in the workplace. Nosecone. 13-6 :(1) 23.

Investigating the effect of the new structure of the tenth biology textbook on teachers' educational performance

*Alireza Savab Kar¹, Lotfollah Mahdavi², Faezeh Ghodusi³

Abstract

The aim of this study was to investigate the new structure of the ۱۰th biology textbook on the educational performance of biology teachers. The research method is descriptive survey. And the statistical population of this research is ۳۹۵ biology teachers in Khuzestan province, A sample of ۱۸۶ people was randomly selected from the Morgan table. The data collection tool was a researcher-made questionnaire which was provided to the statistical sample after confirming its validity and reliability and SPSS software was used to analyze the data. The results showed through descriptive statistics and inferential statistics that from the point of view of tenth grade biology teachers, the new structure of the biology textbook has an effect on improving classroom management, teaching methods, improving modern thinking, teaching innovation and increasing teachers' ability to evaluate biology lessons. Understanding the ways in which innovation, reflection, and innovation are developed in creating a culture of learning change has played an effective role in biology teachers in relation to the new structure of the Tenth Biology textbook.

1. *Teacher of Biology, Dezful, Khosestan, Iran. mohammadsavabkar3@gmail.com

2. Professor assistant, Department of Biology, Farhangian university, Tehran, Iran

3. PhD in Curriculum Planning